

شوگرن

شوگرن یک اختلال خودایمنی است که با حمله سیستم ایمنی به غدد تولیدکننده رطوبت در بدن (مانند غدد اشکی و بزاقی) مشخص می‌شود. در این بیماری، غشاهای مخاطی و غدد ترشحاتی چشم و دهان تحت تأثیر قرار می‌گیرند و ترشحات آنها کم می‌شود که باعث خشکی در این مناطق مخاطی به ویژه چشم و دهان می‌شود.

همچنین ممکن است خشکی در قسمت‌های دیگر بدن که نیاز به رطوبت دارند مانند بینی، گلو و پوست نیز دیده شود. این بیماری می‌تواند روی سایر قسمت‌های بدن از جمله مفاصل، ریه‌ها، کلیه، رگ‌های خونی، اندام‌های گوارشی و اعصاب هم تأثیر بگذارد. اگرچه شوگرن ممکن است در هر سنی دیده شود، اما معمولاً بعد از سن ۴۰ سالگی به‌خصوص در زنان بروز می‌کند و گاهی اوقات با سایر اختلالات خودایمنی مانند آرتریت روماتوئید و لوپوس همراه است.

انواع شوگرن

شوگرن را می‌توان به دو نوع اولیه و ثانویه طبقه‌بندی کرد:

شوگرن اولیه: این نوع از بیماری شوگرن به‌طور مستقل و بدون ارتباط با سایر بیماری‌های خودایمنی رخ می‌دهد و معمولاً با خشکی چشم و دهان مشخص می‌شود.

شوگرن ثانویه: این نوع بیماری در ارتباط با سایر بیماری‌های خودایمنی مانند آرتریت روماتوئید، لوپوس، اسکروز سیستمیک (اسکلرودرمی) ایجاد می‌شود. وجود یک بیماری خودایمنی دیگر، همراه با بیماری شوگرن می‌تواند تشخیص و درمان بیماری را پیچیده کند.

علل شوگرن

سندرم شوگرن یک بیماری خودایمنی است و علت دقیق آن هنوز مشخص نیست، اما مشخص شده برخی از ژن‌ها، افراد را در معرض خطر بیشتری برای ابتلا به این اختلال قرار می‌دهند. همچنین به نظر می‌رسد یک عامل برانگیزاننده مانند عفونت با یک ویروس خاص یا باکتری در ابتلا به شوگرن نقش دارد. به طور کلی موارد زیر از علل ابتلا به شوگرن هستند:

- عفونت ویروسی یا باکتریایی
- عوامل ژنتیکی
- عوامل محیطی
- سیستم عصبی
- سیستم غدد درون‌ریز
- کاهش هورمون تولید شده در بدن مانند استروژن
- و یائسگی بهترین زمان برای تشخیص سندرم شوگرن است.

بعضی مطالعات نشان می‌دهند که استروژن در مقابل سندرم شوگرن نقش محافظتی دارد و سطوح پایین آن ممکن است عملکرد ایمنی را تغییر دهد و باعث ایجاد بیماری شوگرن شود.

علائم شوگرن

خشکی دهان و خشکی چشم دو علامت اصلی شوگرن

هستند. در خشکی دهان ممکن است احساس کنید که دهانتان پر از پنبه است و بلعیدن یا صحبت کردن برای شما دشوار شده است. در خشکی چشم فرد ممکن است دچار سوزش، خارش چشم یا احساس افتادن سنگ ریزه یا ماسه در چشم شود. همچنین خستگی و سنگینی چشم‌ها، فتوفوبیا (نورهراسی) حساسیت به نور و تاری دید را ممکن است تجربه کنند.

آزمایش تشخیص شوگرن

آزمایش تشخیص شوگرن می‌تواند برای رد کردن سایر بیماری‌ها و تشخیص دقیق شوگرن کمک‌کننده باشد. این آزمایش‌ها شامل آزمایش خون، تصویربرداری، بیوپسی و سایر موارد هستند.

برخی از افراد ممکن است علائم زیر را تجربه کنند: درد، تورم و سفتی مفاصل، تورم غدد بزاقی به‌خصوص غددی که در پشت فک و پشت گوش قرار دارند، بثورات پوستی یا خشکی پوست، خشکی واژن، سرفه خشک و مداوم، خستگی طولانی‌مدت، پوسیدگی دندانها، گرفتگی صدا، برفک و عفونت قارچی مکرر دهان، هذیان و گیجی، درد ماهیچه، بیحسی و درد در بازوها یا پاها، بیماری ریوی، التهاب عروق خونی، پدیده رینود که در آن دستها احساس درد و سردی و بی‌حسی دارند.

درمان

در حال حاضر درمان سندرم شوگرن به‌صورت تسکینی است و هدف درمانی، تسکین علائم و جلوگیری از عوارض آن است.

تشخیص

از آنجایی که علائم و نشانه‌های شوگرن از فردی به فرد دیگر متفاوت است یا علائم ممکن است مشابه بیماری‌های دیگر باشد. تشخیص این بیماری دشوار است. همچنین عوارض جانبی برخی از داروها ممکن است بعضی از علائم شوگرن را ایجاد کنند. معیارهای تشخیص قطعی بیماری شوگرن عبارت‌اند از:

بسیاری از افراد مبتلا به شوگرن که خشکی چشم و خشکی دهان دارند، با استفاده از اشک مصنوعی برای خشکی چشم و قرص‌های مکیدنی و نوشیدن جرعه‌جرعه آب، علائم خود را کنترل می‌کنند. اما برخی افراد به داروهای تجویزی یا حتی روش‌های جراحی نیاز دارند.

- نیاز به استفاده از قطره اشک مصنوعی بیش از ۳ بار در روز
- احساس سوزش مکرر در چشم
- خشکی چشم‌ها و دهان بیش از ۳ ماه
- تورم در غدد بزاقی بین گوش و فک (غده پارتوید)
- وجود آنتی‌بادی‌های خاص در خون

- داروهای ضدالتهابی و داروهای تحریک‌کننده بزاق کمک‌کننده است.
- عمل جراحی شوگرن یک جراحی کوچک برای بستن مجاری اشکی است که به کاهش خشکی چشم کمک می‌کند...

شناسنامه ی بروشور آموزشی کد : A-۱۶۲-۰۶-pm	
عنوان	شوگرن
تهیه کننده	سمیه زارع - کارشناس ارشد آموزش پرستاری
تایید کننده	کارگروه آموزش به بیمار
سال تهیه : ۱۴۰۴	سال بازبینی : ۱۴۰۸
منبع	داخلی جراحی برونر سوذارث ۲۰۲۲ - ایمونولوژی. /https://tavandarman.com
پزشک تاییدکننده دکتر محمدعلی نظری نیا	
ناظر کیفی دکتر سیدعباس رخشا	

